

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 75/2011-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. L. K., K., zastúpenej advokátom JUDr. J. L., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 255/08 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. L. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júla 2010 doručená sťažnosť MUDr. L. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Ružomberok (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 255/08 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 255/08, ktoré sa začalo na okresnom súde návrhom podaným 31. augusta 2008, sa sťažovateľka domáhala úpravy styku otca s ich maloletou dcérou, keďže od poslednej úpravy styku došlo k zmene pomerov.

Sťažovateľka poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že konanie do podania ústavnej sťažnosti, t. j. takmer po dvoch rokoch nie je právoplatne skončené a vo veci nebolo vydané žiadne meritórne rozhodnutie. Vzhľadom na osobitosť konania preto 11. mája 2010 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní.

Sťažovateľka okrem podrobného chronologického popisu priebehu konania v sťažnosti ďalej uvádza:

„... predmetom konania vo veci starostlivosti o maloletých je dosiahnuť v čo najkratšom čase rozhodnutie, ktoré efektívne chráni práva a oprávnené záujmy maloletého so zreteľom na jeho právne postavenie upravené v ústave, v medzinárodných zmluvách a v zákonoch. Snaha o efektívnosť konania a rozhodovania súdov v konaní vo veciach starostlivosti o maloletých je zo zákona zdôraznená povinnosťou súdu rozhodnúť bez zbytočného odkladu, najneskôr do 6 mesiacov odo dňa začatia konania. Predĺženie konania je viazané len na existenciu vážnych dôvodov a objektívnu nemožnosť vykonať dôkazy. Lehota je ustanovená na právoplatné skončenie vec. O predĺžení konania by súd mal aj formálne rozhodnúť, inak by bol jeho postup nepreskúmateľný.

Máme za to, že Okresný súd Ružomberok nepostupoval v zmysle vyššie uvedeného, čím podľa nášho názoru nepochybne porušil práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov predovšetkým s prihliadnutím na osobitosti konania vo veciach starostlivosti o maloletých.“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd jej sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 4P/255/2008 porušené bolo.

Okresnému súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 4P/255/2008 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke... primerané finančné zadostučinenie v sume 3.320,- Eur..., ktoré je jej Okresný súd Ružomberok povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Ružomberok je povinný uhradiť MUDr. L. K. trovy konania v sume 254,88 Eur... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľky, advokáta JUDr. J. L. ...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 255/08 dochádza k porušovaniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu (mutatis mutandis II. ÚS 26/95).

Z prehľadu procesných úkonov, ktoré vyplývajú zo súvisiaceho spisu sp. zn. 4 P 255/08, ktorý si ústavný súd zadovážil, je zrejmé, že okresný súd prakticky od začiatku napadnutého konania konal vo veci v podstate priebežne, pričom sa postupne musel vysporiadať s viacerými procesnými návrhmi účastníkov konania. Dňa 5. septembra 2008 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na zmenu úpravy stretávania sa otca s dieťaťom. Okresný súd 10. septembra 2008 stanovil termín pojednávania na 11. november 2008, ktoré bolo odročené na 13. január 2009 z dôvodu žiadosti právneho zástupcu otca dieťaťa. Dňa 13. januára 2009 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní zo strany právneho zástupcu otca dieťaťa s návrhom na vylúčenie zákonnej sudkyne pre jej zaujatosť. Dňa 23. januára 2009 bol doručený návrh sťažovateľky na nariadenie predbežného opatrenia. Dňa 30. januára 2009 bolo okresným súdom predbežným opatrením rozhodnuté o návrhu matky maloletého dieťaťa na úpravu stretávania sa otca s maloletou. Dňa 19. februára 2009 bolo okresnému súdu doručené odvolanie otca dieťaťa proti predbežnému opatreniu. Dňa 16. marca 2009 bol spis predložený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní, ako aj o vznesených námietkach zaujatosti. Dňa 20. apríla 2009 bolo okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 8 CoP 21/09 z 25. marca 2009, ktorým zákonná sudkyňa nebola vylúčená z prerokovania a rozhodovania veci a bolo potvrdené uznesenie o nariadení predbežného opatrenia. Dňa 20. mája 2009 konajúca sudkyňa predsedovi okresného súdu oznámila skutočnosti zakladajúce dôvod na jej vylúčenie z prerokovania a rozhodovania veci pre pochybnosť o jej nezaujatosti vo vzťahu k účastníkom konania, keďže otec dieťaťa podal na ňu podnet na začatie disciplinárneho konania. Dňa 25. mája 2009 bola vec pridelená na prerokovanie inej sudkyňi a uznesením zo 17. júna 2009 boli paralelne prebiehajúce konania týkajúce sa zmeny úpravy práv a povinností rodičov k dieťaťu spojené na spoločné konanie vedené pod sp. zn. 4 P 255/08. Následne bol vo veci nariadený termín pojednávania na 16. júl 2009, o ktorého odročenie požiadali účastníci konania z dôvodu letných prázdnin. Na pojednávaní konanom 17. septembra 2009 okresný súd zistil snahu rodičov o riešenie veci dohodou, preto pojednávanie odročil z dôvodu poskytnutia lehoty účastníkom konania na ten účel. Pojednávanie odročené na 12. október 2009 sa konalo, avšak k uzavretiu mimosúdnej dohody medzi rodičmi nedošlo. Uznesením z 19. novembra 2009 okresný súd vo veci nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru detskej

psychológie zároveň uložil uznesením obom rodičom uhradiť preddavky na trovy znaleckého dokazovania. Sťažovateľka podaním doručeným okresnému súdu 9. decembra 2009 namietala zaujatosť znalkyne a podaním doručeným okresnému súdu 10. decembra 2009 sa odvolala proti uzneseniu, ktorým jej bolo uložené zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Sťažovateľka podaním doručeným 15. decembra 2009 ďalej navrhla zmenu príslušnosti súdu z okresného súdu na Okresný súd Trnava, ktorú okresný súd uznesením z 13. januára 2010 zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľka 10. februára 2010 podala odvolanie. Dňa 12. februára 2010 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach sťažovateľky. Dňa 1. apríla 2010 bol okresnému súdu doručený ďalší návrh sťažovateľky na zmenu príslušnosti súdu z okresného súdu na Okresný súd Košice II. Krajský súd uzneseniami sp. zn. 10 CoP 16/2010 a sp. zn. 10 CoP 17/2010 z 5. mája 2010 potvrdil uznesenia okresného súdu o určení preddavku na trovy znaleckého dokazovania a o zamietnutí návrhu na zmenu príslušnosti. Následne okresný súd uznesením z 1. júna 2010 zamietol návrh matky mal. dieťaťa na prenesenie príslušnosti na Okresný súd Košice II. Ďalej uznesením zo 7. júna 2010 okresný súd rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľkou voči znalkyni. Dňa 16. júna 2010 sťažovateľka podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na prenesenie príslušnosti. Dňa 24. júna 2010 sťažovateľka podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o námietke zaujatosti proti ustanovenej znalkyni. Dňa 14. júla 2010 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach sťažovateľky. Dňa 20. júla 2010 krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu na prenesenie príslušnosti, ako aj o námietke zaujatosti. Dňa 26. júla 2010 otec maloletého dieťaťa podal návrh na zmenu predbežného opatrenia z dôvodu zmeny pomerov. Dňa 25. augusta 2010 okresný súd upravil pomery rodičov k maloletému dieťaťu – o úpravu stretávania sa otca s maloletou a zároveň ustanovil uznesením kolízneho opatrovníka. Dňa 16. septembra 2010 sťažovateľka doručila okresnému súdu návrh na nariadenie termínu pojednávania a vydania rozhodnutia v zmysle dohody účastníkov. Dňa 1. októbra 2010 okresný súd nariadil termín pojednávania na 22. október 2010. Dňa 13. októbra 2010 otec maloletého dieťaťa doručil súdu žiadosť o zrušenie termínu pojednávania a navrhol vykonať znalecké dokazovanie. Dňa 25. októbra 2010 okresný súd konajúcej znalkyni listom oznámil, že trvá na vypracovaní znaleckého posudku na základe uznesenia z 19. novembra 2009. Dňa

15. novembra 2010 konajúca znalkyňa oznámila okresnému súdu nemožnosť vykonania znaleckého posudku z dôvodu neúčasti sťažovateľky a maloletého dieťaťa pre chorobu. Dňa 29. novembra 2010 okresný súd vyzval sťažovateľku na preukázanie dôvodov neustanovenia sa s maloletým dieťaťom na znaleckých úkonoch. Dňa 17. decembra 2010 ustanovená znalkyňa doručila súdu znalecký posudok. Dňa 29. decembra 2010 okresný súd stanovil termín pojednávania na 20. január 2011. Dňa 13. januára 2011 právny zástupca sťažovateľky požiadal o odročenie termínu pojednávania z dôvodu kolízie termínov pojednávania, pričom sťažovateľka 19. januára 2011 oznámila, že trvá na účasti svojho právneho zástupcu na pojednávani. Dňa 19. januára 2011 okresný súd stanovil termín pojednávania na 22. február 2011. Dňa 22. februára 2011 okresný súd rozhodol vo veci.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného chronologického prehľadu podstatných úkonov okresného súdu sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú vzhľadom na to, že podľa jeho názoru, aj keď doterajší priebeh konania pred okresným súdom nebol celkom bez priet'ahov, v zásade smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky a nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných priet'ahov v konaní v takom rozsahu a intenzite, ktoré by si vyžadovali prijatie sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd zobral taktiež do úvahy, že rozhodovanie o procesných návrhoch, o ktorých je podľa príslušných procesných kódexov (napr. Občianskeho súdneho poriadku) všeobecný súd povinný rozhodnúť ešte pred vlastným prerokovaním a rozhodnutím o merite veci, je okolnosťou, na ktorú sa musí prihliadať pri posudzovaní tvrdenia o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru), pretože takáto okolnosť v zásade bráni súdu konať a rozhodnúť vo veci samej, a tým splniť účel tohto základného práva, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (I. ÚS 128/03, II. ÚS 133/03). Využitie možností daných navrhovateľovi procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (napr. I. ÚS 31/01). Sťažovateľka však v napadnutom konaní pred okresným súdom nesporne prispela k celkovej dĺžke konania aj svojimi procesnými návrhmi (podanie námietky zaujatosti, návrhy na zmenu príslušnosti, podávanie odvolaní proti procesným rozhodnutiam súdu), preto musela takpovediac počítať s jeho predlžovaním.

V danom štádiu napadnutého konania neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2011